

İlgili Kanun / Madde
4857 S. İşK/2

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2022/8907
Karar No. 2022/8966
Tarihi: 13.09.2022

- MUVAZAALI ASIL İŞVEREN ALT İŞVEREN İLİŞKİSİ
- İŞÇİNİN SENDİKA ÜYELİĞİNİN ASIL İŞVERENE BİLDİRMEYEN MUVAZAALI ASIL İŞVEREN ALT İŞVEREN İLİŞKİSİ OLSA DA TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNDEN YARARLANAMAYACAĞI

ÖZETİ: Davacının asıl işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinden faydalanması, ancak davacının üyeliğinin bu işverene bildiri ile mümkün olup emsal işçinin Yargıtay Hukuk Genel Kurulu tarafından incelenen dosyasında da (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 16.03.2022 tarihli ve 2021/(22)9-310 Esas, 2022/331 Karar sayılı kararı) davacının üyeliğinin davalı Belediyeye bildirilmemesinin Belediyenin muvazaalı işleminden kaynaklandığı, davalının bildirim yapılmasını engellediği, bu durumda kendi kusuruna dayanarak bir hak elde edemeyeceği, davacının sendika üyeliğinin bildirilmesi şartı aranmaksızın toplu iş sözleşmesi hükümlerinden yararlanabileceği şeklindeki görüş Yargıtay Hukuk Genel Kurulu çoğunluğunca benimsenmeyerek direnme kararının Özel Daire bozma kararında gösterilen nedenlerden bozulmasına hükmedilmiştir.

DAVA: Taraflar arasında İlk Derece Mahkemesinde görülen ve istinaf incelemesinden geçen alacak davasında verilen karar hakkında yapılan temyiz incelemesi sonucunda, Dairece Bölge Adliye Mahkemesi kararının kaldırılmasına ve İlk Derece Mahkemesi kararının bozulmasına karar verilmiştir.

İlk Derece Mahkemesince bozmaya uyularak yeniden yapılan yargılama sonucunda; davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

İlk Derece Mahkemesi kararı davalı vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra, dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; müvekkilinin davalı Belediyenin toplu taşıma araçlarında şoför olarak çalıştığını, davacının çalıştığı işin organizasyonunun tamamen davalının kontrol ve idaresinde yürütüldüğünü, davacının davalı işyerinde örgütlü ve yetkili olan Hizmet-İş Sendikasına üye olduğunu, fakat muvazaalı bir biçimde yüklenici firmaların işçisi olarak gösterildiğinden Sendika ile davalı Kurum arasında imzalanan toplu iş sözleşmesi ve 6772 sayılı Devlet ve Ona Bağlı Müesseselerde Çalışan İşçilere İlave Tediye Yapılması ve 6452 sayılı Kanunla 6212 sayılı Kanunun İkinci Maddesinin Kaldırılması Hakkında Kanundan (6772 sayılı Kanun) faydalanmadığını, müvekkilinin muvazaalı olarak alt işveren işçisiymiş gibi gösterilirken asgari ücretin %25 fazlası ücret ve bunun yanında yol ve yemek yardımı verilmek suretiyle çalıştırıldığını, bu uygulama ile kendisi ile aynı konumda olan beraber çalıştığı belediye kadrolu elemanı olarak çalışan işçinin ücretinden az ücret alması, toplu iş sözleşmesinin bu işçilere sağladığı bilet, prim, yol parası, ikramiye, yıllık izin gün sayısı gibi kazanımları ve 6772 sayılı Kanun'un sağladığı hakları alamaması nedeniyle mağdur olduğunu, fazla çalışma ücretlerinin eksik ödendiğini belirterek eksik ödenen fark ücret alacağı, ilave tediye alacağı, bilet prim alacağı, ikramiye alacağı, fazla mesai alacağı, fark yol parası, fark ulusal bayram genel tatil alacaklarının tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde; davacının dava dilekçesinde talep etmiş olduğu alacak kalemlerinin zamanaşımına uğradığını, davacının yüklenici firma işçisi olduğunu, bu nedenle davanın husumet yokluğu nedeniyle reddine karar verilmesi gerektiğini, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun (5393 sayılı Kanun) 14 üncü maddesinde ulaşım hizmetinin belediyelerin görev ve sorumlulukları arasında sayıldığını, İdare olarak birçok hizmette taşeron firmalar ile alt işveren ilişkisi kurulduğunu, yapılan alt işveren ilişkisinin kanunen geçerli olduğunu, davacının muvazaa iddiasının hukuka aykırı olduğunu, alt işveren ile 5393 sayılı Kanun çerçevesinde kanuna uygun bir alt işveren asıl işveren ilişkisi kurulduğunu beyanla davanın reddini talep etmiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin 31.10.2019 tarihli ve 2018/785 Esas, 2019/954 Karar sayılı kararıyla; tüm dosya kapsamındaki bilgi ve belgeler, ihale sözleşmeleri, davalıların tabi olduğu mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde davalı Kayseri Büyükşehir Belediyesinin belirtilen işi alt işverene vermesinin 4857 sayılı İş

Kanunu (4857 sayılı Kanun) uyarınca mümkün olmadığı, muvazaaya dayanan bir asıl işveren-alt işveren ilişkisi bulunduğu gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalı vekili istinaf başvurusunda bulunmuştur.

B. Gerekçe ve Sonuç

Kayseri Bölge Adliye Mahkemesi 7. Hukuk Dairesinin 01.07.2020 tarihli ve 2020/774 Esas, 2020/592 Karar sayılı kararıyla; tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dayandıkları belgelere, hukuki ilişkinin nitelendirilmesine, uyumsuzluğa uygulanması gereken hukuk kurallarına göre, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (6100 sayılı Kanun) 355 inci maddesi uyarınca istinaf sebepleriyle sınırlı olarak ve resen kamu düzeni yönünden yapılan inceleme sonucu, İlk Derece Mahkemesinin vakıa ve hukuki değerlendirmesinde usul ve esas yönünden kanuna aykırılık bulunmadığı gerekçesi ile davalı vekilinin istinaf başvurusunun 6100 sayılı Kanun'un 353 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (1) inci alt bendi gereğince esastan reddine karar verilmiştir.

V. BOZMA VE BOZMADAN SONRAKİ YARGILAMA SÜRECİ

A. Bozma Kararı

1.Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

2. Dairemizin 01.12.2020 tarihli ve 2020/6658 Esas, 2020/17243 Karar sayılı ilâmı ile, "Somut olayda, davacı işyerinde örgütlü ve yetkili olan Hizmet-İş Sendikası'na üye olduğunu, fakat muvazaalı bir biçimde yüklenici firmaların işçisi olarak gösterildiğinden sendika ile davalı Belediye arasında imzalanan Toplu İş Sözleşmesinden yararlandırılmadığını iddia etmiş, İlk Derece Mahkemesince davalı Belediye ile dava dışı hizmet alım sözleşmesi imzalanan şirketler arasındaki ilişkinin muvazaalı olduğu gerekçesi ile davacı işçinin davalının taraf olduğu Toplu İş Sözleşmelerinin tamamından yararlanabileceği kabul edilmiş ise de davacının söz konusu Toplu İş Sözleşmelerinden yararlanması için sendikaya üye olması, üyeliğin işverene bildirilmesi veya dayanışma aidatı kesilmesini talep etmesi gerektiği, davacının muvazaa nedeniyle baştan itibaren davalı Belediyenin işçisi sayılmasının başkaca bir işleme gerek kalmaksızın davalı Belediye'nin tarafı olduğu Toplu İş Sözleşmelerinden yararlandırılmasına imkan vermeyeceği gözetilmeksizin dava konusu alacaklara hükmedilmesi isabetli olmadığından tüm dosya kapsamı ile 6356 sayılı Kanun'un 39. maddesi değerlendirilmek suretiyle davacının üyeliğinin hangi tarihte davalı Belediye'ye bildirildiği ve Toplu İş Sözleşmelerinden hangi tarih itibarı ile faydalanabileceği belirlenmeli sonucuna göre Toplu İş sözleşmesinden kaynaklanan fark ücret talepleri ile ilgili bir karar vermek gerekirken açıklanan maddi ve hukuki esaslar gözetilmeden eksik inceleme ile hüküm kurulması hatalı

olup" gerekçesiyle temyiz olunan Bölge Adliye Mahkemesi kararının, yukarıda yazılı sebeplerden dolayı bozularak ortadan kaldırılmasına karar verilmiştir.

B. İlk Derece Mahkemesince Bozmaya Uyularak Verilen Karar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile dosya kapsamındaki belgelerden davacının 13.08.2012 tarihinde davalı işyerinde çalışmaya başladığı ve 09.11.2013 tarihinde sendika üyesi olduğu, dosyaya celp edilen toplu iş sözleşmeleri incelendiğinde davacının üyelik tarihinde yürürlükte olan 01.03.2012-28.02.2014 tarihleri arasında geçerli toplu iş sözleşmesinin 24.03.2012 tarihinde imzalandığı, davacının 01.03.2012-28.02.2014 tarihleri arasında geçerli toplu iş sözleşmesi döneminde imza tarihinden sonra üye olduğu, 01.03.2014-28.02.2017 tarihleri arasında geçerli toplu iş sözleşmesinin 20.03.2014 tarihinde imzalandığı, davacının bu sözleşme imza tarihinden önce sendika üyesi olduğu anlaşılmalı hesaplamaların davacı için 01.03.2014- 28.02.2017 tarihleri arasında geçerli toplu iş sözleşmesine göre yapıldığı gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

VI. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

B. Temyiz Sebepleri

Davalı vekili temyiz dilekçesinde; davanın zamanaşımı nedeniyle reddine karar verilmesi gerektiğini, davacı ile aralarında iş ilişkisinin bulunmadığını, davanın husumetten reddi gerektiğini, muvazaa iddiasının yerinde olmadığını, bilirkişi raporunda hesaplamaların hatalı yapıldığını, idarelerinin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinin hesaplamalarda esas alınamayacağını, davacının alacaklarının tam olarak ödendiğini ileri sürmüştür.

C. Gerekçe

1. Uyuşmazlık ve Hukuki Nitelendirme

Uyuşmazlık, davacının asıl işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinden yararlanıp yararlanamayacağı ve bu bağlamda işçilik alacaklarının davalıdan tahsilinin gerekip gerekmeyeceğine ilişkindir.

2. İlgili Hukuk

6100 sayılı Kanun'un 371 inci maddesi ile 369 uncu maddesinin birinci fıkrası, 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun ve 4857 sayılı Kanun'un ilgili hükümleri.

3. Değerlendirme

1.Tarafların iddia, savunma ve dayandıkları belgelere, uyuşmazlığın hukuki nitelendirilmesi ile uygulanması gereken hukuk kurallarına, dava şartlarına, yargılamaya hâkim olan ilkelere, ispat kurallarına ve temyiz olunan kararda belirtilen gerekçelere göre davalı vekilinin aşağıdaki paragrafların kapsamı dışındaki temyiz itirazları yerinde görülmemiştir.

2. Somut uyumsuzlukta; davacı işçinin asıl işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşmelerinden hangi tarihten itibaren yararlanması gerektiğinin açıklığa kavuşturulması gereklidir.

3. Dairemizin yukarıda belirtilen bozma ilâmında, davalı Belediyenin asıl işveren alt işveren ilişkisinin muvazaalı olmasının davacı işçinin davalının taraf olduğu toplu iş sözleşmesinin tamamından faydalanması için tek başına yeterli bir kriter olmadığı açıklandıktan sonra davacının üyeliğinin hangi tarihte davalıya bildirildiğinin tespitiyle ilgili bir değerlendirme yapılarak sonuca gidilmesi için Mahkeme kararının bozulmasına karar verilmiştir.

4. Bozma ilâmına uyan Mahkemece 09.11.2013 tarihinde sendika üyesi olan davacının üyeliğinin davalı tarafa bildirildiği tespit edilememesine karşın davacı için alacak hesabının 01.03.2014-28.02.2017 tarihleri arasındaki geçerli toplu iş sözleşmelerine göre kabul edilmesi isabetsizdir.

5. Davacının asıl işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinden faydalanması, ancak davacının üyeliğinin bu işverene bildiri ile mümkün olup emsal işçinin Yargıtay Hukuk Genel Kurulu tarafından incelenen dosyasında da (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 16.03.2022 tarihli ve 2021/(22)9-310 Esas, 2022/331 Karar sayılı kararı) davacının üyeliğinin davalı Belediyeye bildirilmemesinin Belediyenin muvazaalı işleminden kaynaklandığı, davalının bildirim yapılmasını engellediği, bu durumda kendi kusuruna dayanarak bir hak elde edemeyeceği, davacının sendika üyeliğinin bildirilmesi şartı aranmaksızın toplu iş sözleşmesi hükümlerinden yararlanabileceği şeklindeki görüş Yargıtay Hukuk Genel Kurulu çoğunluğunca benimsenmeyerek direnme kararının Özel Daire bozma kararında gösterilen nedenlerden bozulmasına hükmedilmiştir.

6. Yukarıda açıklanan ve Mahkemece uyulmasına karar verilen bozma ilâmının (2) numaralı bendinde davacının davalı işyerinde uygulanan toplu iş sözleşmesinden yararlanabilmesi için üyeliğin davalı Belediyeye bildirilmesi gerektiği açıklanmış olup yapılan araştırmada davacının sendika üyeliğinin davalı Belediyeye bildirilmediği anlaşılmaktadır. Bu hâlde uyulan bozma ilâmının gereği olarak davacının toplu iş sözleşmesinden yararlanamayacağı değerlendirilerek sonuca gidilmesi gerekirken davacının sendika üyeliğinden sonra imzalanan toplu iş sözleşmesinden yararlanacağını kabulü hatalıdır.

VI. KARAR

Açıklanan sebeple;

Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararının **BOZULMASINA**,

Peşin alınan temyiz karar harcının istek hâlinde ilgiliye iadesine,

Dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine gönderilmesine,

13.09.2022 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.